

Voteschas ti?

Ina retschertga tar giuvenils da la Surselva, Surmeir e Sutselva

Carmen Monn/FMR

La participaziun a las votaziuns muntava l'onn 2020 a 49.3% tenor l'Uffizi federal da statistica. La FMR ha vulì savair quant auta che la quota e tar giuvenils e ha fatg perquai ina pitschna retschertga. 61 giuvenils han respundì a diesch dumondas. Il resultat è positiv: 82% han inditgà ch'els gïajan a votar la proxima dumengia. Ils interess èn dentant differents: Ils giuvenils da la Surselva e dal Surmeir han menziunà che l'iniziativa davart il scumond da cuvrir la fatscha interesseschia els il pli fitg, entant ch'ils da la Sutselva han pli grond interess vi da la lescha e-ID.

Voteschan ils giuvenils insumma?

Ina retschertga surregiunala

(fmr) La participaziun a las votaziuns schai en Svizra tenor igl Uffizi federal da statistica igl onn 2020 tar 49.3%. La FMR ha vulì savair con auta che la quota e tar giuvenils e perquai fatg ina pitschna retschertga. Duas redacturas ed in redactur da la FMR en sa mess ensemen ed han creà in questunari sur dal sa cuntegnair dils giuvenils en connex cun votaziuns. Il questunari han giuvenils tranter 18 e 25 onns da la Surselva, Sutselva e dal Surmeir cumpletà. Ils resultats da la retschertga èn da chattar sin questa pagina. 25 giuvenils surmirans, 18 sursilvans e 18 sutsilvans han dà resposta a totalmain diesch dumondas. Ils intervistai èn student(a)s d'ina scola auta, lavurer(a)s che han fatg in emprendissadi u furmaziuns supplementaras, maturand(a)s u auter. Questa retschertga n'è dentant betg represchentativa. Manegian ils giuvenils che la maiortad dad els hajan interess da la politica? Quels da la Sutselva dian per 66,7% gea, ils Sursilvans per 50% ed ils Surmirans per 48% gea. E l'interess vi dal process politic pon els gist demussar ils 7 da mars 2021 a las proximas votaziuns federalas. Lura vegn numnadain votà davart:

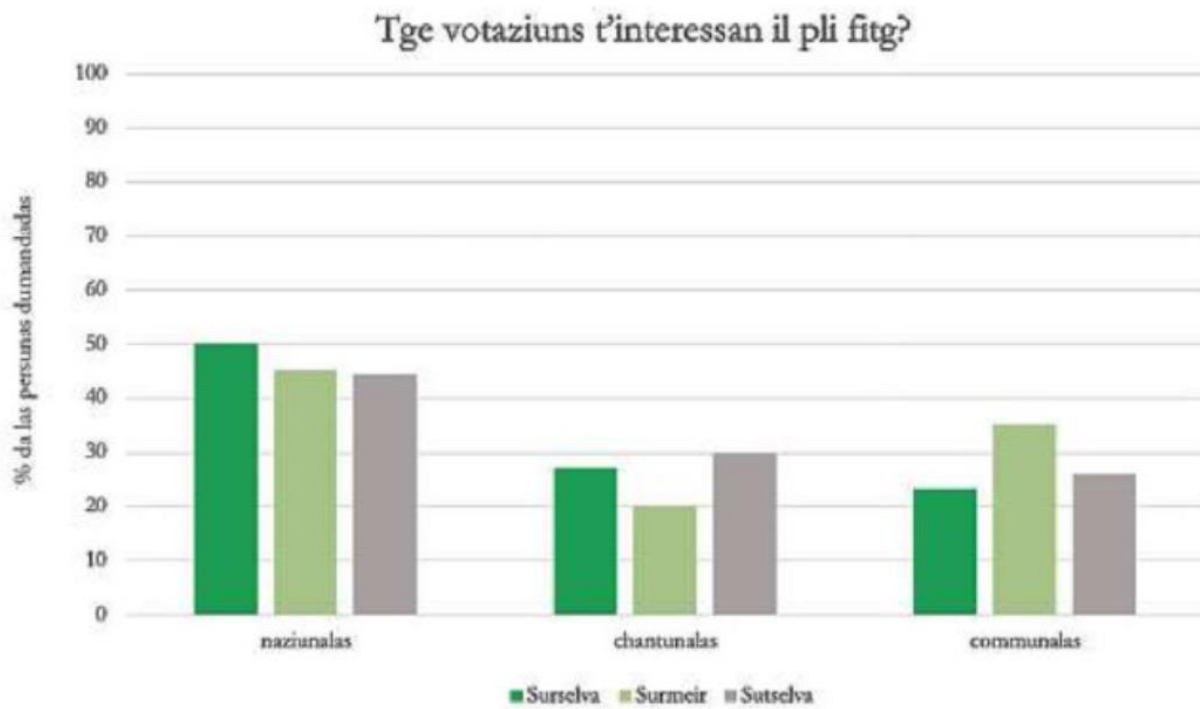
l'iniziativa «Gea al scumond da cuvrir la fatscha»

la lescha federala davart ils servetschs d'identificaziun electronica (Lescha e-ID)

la cunvegna davart il partenadi economic cun l'Indonesia.

A la dumonda tge project da votaziun ch'interessa ils giuvenils il pli fitg han ils giuvenils da la Surselva e dal Surmeir la medema opiniun: L'iniziativa davart il scumond da cuvrir la fatscha interesseschia els il pli fitg. Ils giuvenils sutsilvans han pli grond interess vi da la lescha e-ID.

En tut han 82% inditgà ch'els gïajan a votar la proxima dumengia. Ina cifra che tschantscha per ils giuvenils e lur interess da sa participar en la societad.

«Las votaziùns cantunalas las ple interessàntas»

Nadja Lucchinetti/FMR

Jan Battaglia (18) da Farden e egn da quels giuvens da la Val Schons c'â cumplanieu igl questiuari cun dumondas partutgànt lur interess dad ir a vuschar. A la FMR â el do investa agl sieus sacuntaner a declaro igls sieus motivs parsuainter.

Tànt oravànt: Magari c'egn near l'oter carschieu sa prender egn exaimpel digl giuven scrinari.

Jan Battaglia cumplanescha quest mains igl sieus 19avel gi da naschienscha. El viva cun seas geniturs, *Walter a Christina Battaglia*, a Farden. Igl giuven fa pigl mumaint igl amprendissadi sco scrinari sen la Mantogna. Quel vean el a concluder igl proxim on.

L'amprema'eada ir a vuschar

«L'amprem'eada ca jou ve stgieu sapartezipar da votaziùns e sto igl setember 2020. Lez'eada â'gl gest gieu egn pêr tematicas interessàntas sco par exaimpel quella digl luf», saragorda Jan Battaglia. A la dumonda, tge santimaint ca quegl segi alura sto dad ir a votar, â el managieu: «Ansasez e quegl sto nut spezial, jou ve s'infurmo, cumplanieu igls secrets, a quegl e sto tut.» Par Jan Battaglia en las votaziùns cantunalas las ple interessàntas, parquegl ca las consequenzas segian ple rasantevlas ca da quellas segl nivel naziunal. Da votaziùns comunalas â el ànc mena partizipo.

Igl interess digls giuvens dad ir a votar

Igl giuven digls quater unfànts da Walter a Christina Battaglia e digl pareri, c'igls blears giuvens an la sia vigliadetgna vegian nign interess da votaziùns. «Jou ve igl santimaint, c'igl interess creschi pêr cugls ons. Cur ca jou bagliaf cun giuvens c'ân passa 20 ons, saint jou daple interess da sapartezipar da votaziùns, ca cur ca jou discor cun da quels c'ân magari la mia vigliadetgna», constatescha el.

La dumeingia proxima va Jan Battaglia ear a vuschar. «La votaziùn davart la lescha federala partutgant l'identitad electronica (e-ID) para a mei la ple impurtànta. Igl e egna tematica, ca nus stuagn safar patratgs cugl tains, parquegl ca adigna daple vean a funcziunar via internet».

Radio a televisùn infurmeschan

A la dumonda, co el s'infurmeschi sur da votaziùns, raspunda igl mat: «Cur ca mieus bab eara ànc president da vischnànca, sund jou vagnieu a saver dad el ampo las tematicas actualas. El varda ear adigna las novitads la sera ad alura vean ign ear infurmo sur digls cuntegns da las vuschadas. Plenavànt tearl jou savens radio a la lavur, near durànt las possas discutainsa ear mintgatànt sur da votaziùns.» Ear an scola, agl rom da la furmaziùn generala, vegian els tracto igl tema. Quegl vegi gido ad el, da capir igl sistem da la politica an Svizra, feta Jan Battaglia.

«Jeu s'informeschel entras videos»

Carmen Monn/FMR

Annica Tiri (21) da Trun ei ina dallas participontas dil questiuari sur dil secutener dils giuvenils davart votaziuns. Ella ha fatg siu emprendissadi mercantil tier la vischnaunca da Trun e lavura uss dapi dus onns tier la Lia Rumantscha. Tras quei habitescha ella duront l'jamna a Cuera e la fin d'jamna vegn ella bugen anavos en Surselva.

A contas votaziuns federalas essas Vus separticipada igl onn vargau?

Jeu sun buca diltut segira, hai denton indicau duas el questiuari. Quella che ha dau las pli grondas discussiuns ei segirafranc la votaziun davart la midada dalla lescha da catscha stada. Las votaziuns dil settember vargau hai jeu il meglier en memoria.

Tgei ei il motiv daco ch'entgins giuvenils voteschan buc?

Ei ha segir da far cuagl interess e la breigia da s'informar. Jeu encorschel quei tier mei: Sch'jeu s'interesseschel buca da tgei ch'ei settracta voteschel jeu era buc aschi tgunsch. Gl'interess da discuorer davart politica vegn segir era svegliaus entras ils geniturs ni collegas. Jeu supponel era ch'igl interess politic creschi tier entginas personas culla vegliadetgna.

Duessen giuvenils astgar votar gia cun 16 onns?

Tenor miu manegiar eis ei meglier sch'ins astga votar pér cun 18 onns. Pli probabel ei igl interess politic da quels sut 18 aunc pli pigns.

Tgei fontaunas duvreis Vus per s'informar davart votaziuns?

Jeu s'informeschel ellas medias socialas ni entras la plattafuorma «easyvote». Sin omisduas plattafuormas anflan ins videos nua ch'ei vegn declarau spert e sempel da tgei ch'ei settracta tiel project da votaziun. Il carnet da votaziuns dalla Confederaziun hai jeu perencunter buc aschi bugen cunquei ch'igl ei scret plitost cumplicau.

Voteis Vus ils 7 da mars 2021?

Gie, jeu hai gia serrau la cuviarta e mess ella sin posta.

«Las medias socialas prova d'evitar»

Adriano Simonet (19) è en gioven Surmiran tgi ò raspundia agl questionari dalla FMR. Actualmaintg absolvescha'l en aprendissadi da constructour ed an madem mument fò'l la matura professionala. Igl mat da Stierva dat gugent a ballape e giolda da far musica.

Vast te savens a votar?

Siva d'aveir gia 18 onns, vaia anc mai mantganto ena votaziun federala. Chegl tgi pertotga las votaziuns cantunalas e communalas sunga betg schi diligent.

Pertge betg? Èn chellas betg impurtantas?

Bagn, glez schon. I sa tratta pero pigl ple da projects da finanziaziun u da projects fitg technics. Per rasponder a talas dumondas am mantga alloura savens la saveida an detagl. I na sa per exaimpel betg giuditgier, cant daners tgi dovra per realisar en project an connex cun la bova da Brinzauls. Da cattar las infurmaziuns tg'ia duvress am gartegia alloura betg adegna. Tar votaziuns naziunalas ègl chegl pi simpel – franc er perche'gl tgi talas vignan discussiunadas pi intensivamaintg ainten las medias. Vetiers vign, tgi sen plang naziunal decidainsa savens da propostas pi generalas u schizont eticas. Talas dumondas èn per me pi simplas da rasponder.

Scu t'infurmeschas avant votaziuns sen plang naziunal ?

En'impurtanta funtanga d'infurmaziun è per me igl carnet dad «easyvote». Per approfondar tscherts aspects, consultescha alloura las paginas d'internet dalla Confederaziun. Curt avant la votaziun varda anc mintgamai l'emissiun «Arena».

Nignas medias socialas?

Strusch. Las medias socialas prova d'evitar. Tenor mies meini ins catta lò surtot reclama – per part prest propaganda – e pacas infurmaziuns nizevlas. Vetiers vign, tgi las discussiuns sen chels canals èn angal darar differenzteidas.

Dumengia vign voto: Tge project da votaziun è central per tè?

Tenor mies manager è la decisiun davart l'iniziativa populara «Ea agl scumond da corver la fatscha» fitg impurtanta. Ia va fadeia cuagl fatg, tgi vagn ansomma da votar davart uscheia ena dumonda ainten ena democrazeia liberala scu la Svizra e sper tgi chella proposta vigna refusada. Mademamaintg impurtanta catta la cunvigna tranter l'AECL e l'Indonesia. A me plaigl, tgi chel contract cuntigna tscherts sforzs per promover aspects dalla persistenza.

